

rabiosa, comensà a cridar ---», *Filla del Rei d'Hongria* (NCL XLVIII, 37, 12, 40), també en *JnEsteve, LiEleg* (DAG). Mentre que en el NE. es diu *gos foll* per l'atacat de ràbia, es diu *gos rabios*, *gata rabiosa*, a Bna i a l'Alt Pall. (Tavascan, Esterrri de Cardós, 1934). *Gata-rabiosa* mateta pirinenca de color encès auro-vermellenc, V. la cita de MrnVayreda a *IJOL* (IV, 833b54). *Rabiura Rabiut* [Muntanya: DAG].

Enrabiari 'tornar-se foll, rabios, d'ira' fi S. XIII, Lleg. Rim. Sevilla, v. 658; *enrabiari* en el *Tirant de Galba*: «e ab molt grans crits, com a hòmens *enrabiats*, entraren dins la batalla» (Ag IV, 13). *Enrabiada* f. «se quedà viudo, per haver-se'n sa muller anat a l'altre barri de resultes d'una *enrabiada* de primera força», Vidal i Val. (*Rosada d'estiu*, 50)

Enrajat, pres del francès *enragé*, duplicat d'*enrabiari* id., amb matis afectiu. Ja sembla haver-se usat alguna vegada a l'Edat Mitjana: «aquestes males arts, axí com alquímia, nigromància i ses espècies, de continent fan los hòmens grans monsonaguers ---, e fan-los encara orats e *enrajats*, car a ull veen com són enganats e perduts e decebuts, e jamés no se'n saben lunyar», *Eiximenis* (*Regiment*, NCL XIII, 136 6). Modernament ha topat amb gran resistència (exclòs del DFa); però en qualitat de terme afectiu, pintoresc, va guanyar terreny a Bna. en els anys 1920-30, i ho usaren en estil molt familiar, fins alguns escriptors molt refractaris als gallicismes: «no donen l'abast a vendre tota mena de viandes fredes --- talment que per una estona sembla encomanar-se a la multitud una fam frenètica, *enrajada*» (1926), «En R., *enrajat* amb la novella de Marcel Prevost, llegeix des de que hem sortit de Zuric» (1929), Coromines (*L'Aplec de St Pau*, en *Di i Rec*, vol. II; *Diari del Viatge a Viena*); altres han dit *enrajat*.

Ràbic Anti-ràbic Rabinada Rabinadura Rabinassa Rabinat; rabinejar Rabinell Rabineria Rabineta Rabinós Rabitxó Rabixa Arrabiar; arrabiari Desenrabiari.

CRP: *Rabicellut*.

Rabiauelo (?), per *re-be(s)-aguelo* *Ràbic, rabixa*, V. *rabí Rabicallut, rabiejar, rabieta*, + *rabígol* (no -jol), V. *ràbia Rabina, rabinar*, V. *rabí Rabinat, rabinejar, rabinell, rabineria, rabineta*, V. *ràbia Rabinic, rabinisme*, V. *rabí Rabinós*, V. *ràbia Rabiol*, V. *robiol* (ROIG) *Rabiola, rabior, rabios*, V. *ràbia Rabir*, V. *rapinya Rabissa, rabissell, rabissó*, V. *rabassa Rabitxó, rabiui*, V. *rabent, rapinya Rabiura, rabiut, rabixa*, V. *ràbia*

RABLE, 'ferro per a les cendres de vidrier', pres del fr. *râble* 'mena de pala de forn', antigament *reable, roable*, del ll. RŪTABŪLUM id (Ant Thomas, *Mélanges d'Étymologie* Fr, 175; REW, 7472). □ 1.ª doc. AlcM. Cf. REDABLE

Rabo, V. *rabada* i *cua* *Rabols* (AlcM) sembla mal copiat per *anyins revolts*, o potser «anyins, *raboes* ---» (mal llegit i mal puntuat), amb la coneguda variant de

RABOSA (avui mall) *Rabós*, V. *rabosa* (però els dos noms de pobles, Emp i Gir, vénen, l'un de *Rouos*, ROGATONES, l'altre de RAPID-OSUS).

RABOSA, 'guineu', designació que s'estén amb la mateixa forma fins a l'Aragó, comuna amb el cast. i port. RAPOSA (DCEC/DECH). tots tres, probablement, derivats del mateix origen que el cast., port i moss. *rafo* 'cua', especialment la de forma massissa, com ho és la d'aqueixa bèstia, almenys en forma predominant, deu ser herència del mossàrab en totes tres llengües. □ 1.ª doc: c 1400, StVicentF etc.

«En la vall de Josaphat --- quiny plaer serà ésser ovella de Jesuchrist --- e quants papes, reys e senyors estaran ab los cabrons! Oo, dels mesquins! --- Mas veus ací lo remey. que si ara vós sou lop o *rabosa*, podeu tornar ovella de Jesuchrist, hoc tant quant la present vida dura», StVicentF (*Serm.* I, 41.17, de nou, II, 276.21, veg. CAU).

En textos posteriors: «--- les dones --- per llurs usances / axí diverses, / e tan perverses / obres e manyes, / són almanyes, / serp tortuosa / són, e *rabosa*, / mona, gineta / ---», JRoig (*Spill*, 7700), «la *rabosa* demanà a la serp si estava axí, com l'om la desliga; e la serp li dix que oc. —Doncs —dix la *rabosa*— jo don sentència que axí t'estigues; e tu, mi i pec, desliga-la altra vegada, si vols haver mal per be!», «un dia, stant Bonifaci fadri, venc una *rabosa*, e pres una gallina de casa de la mare ---, lo dit Bonifaci --- feu oració: —Senyor Déu, plàcia't que jo pugue menjar --- car la *rabosa* ho mengé—, e exint de la sgleya, la *rabosa* li venc denant, e lexà la galina viva que se n portava e la *rabosa* tentost morí allí», *Eiximplis* (recull Ag. II, 129), «ella viu en sompni dues *raboses* qui, davant molta gent, volien matar una dona nua», *Curial* (NCL I, 128 4).

Des de l'Edat Mitjana hi havia consciència que *rabosa* era propi de les nostres tres regions meridionals, i *guineu* o *guilla* de les septentrionals, i ja llavors els autors ho deixen entendre així, sigui declarant se per l'un o per l'altre, sigui donant, segons llurs circumstàncies personals, a triar entre un o dos dels tres OPou «*rabosa* o *guilla*. haec vulpes, vulpécula», OPou (*ThPu*, 55), «evitar de dir *guineu* per *rabosa*», i enollar (*Regles* 142, no assegurem que no hi hagin també circumstàncies de tabú dmàstic o pagesívol), «El Còll de Rates --- del Marquesat de Dènia --- en puestos com eixos sòlen habitar molt les àligues, *raboses*, gats selvats, rates penaes y atres bichos ---», MGidea (*I. del Xè* I, 266), «*rabosa*, animal carnisser, cat *guineu* a Menorca no hi ha guineu però ---», Camps Merc, *FolkI* I, 324, n 4, a Mallorca té molta extensió la variant *rāboā* (BDLC II, 368), que allà és de fonètica normal en el parlar rústic

No és solament general en el P. Val. i Balears, sinó també del SO del Prnc, incloent-hi no sols la comarca de Tort. (BDC III, 106) i el Matarranya (Pena-roja, BDC IX, 72), sinó també Priorat (*Misc FolkI*. Arabia, 157), Ribera i Garrigues, en forma compacta almenys fins a Capçanes, Torroja, Porrera, Pobla de